

FOMENT

Portaveu oficial en les comarques tarragonines, del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana

ANY VIII.

REUS, divendres 8 d'Agost de 1913

Núm. 183

GRAN HOTEL DE LONDRES

ESTABLIMENT DE PRIMER ORDRE

LUXOSOS HABITACIONS

QUARTO DE BANY I DUTXA

AGUSTI CASANOVAS

Cotxes a tots els trens — Plaça de Prim — REUS — Telefon núm. 29

SALA DE LECTURA, PIANO I VISITES

SERVEI DE GRAN LLUENT

PER A BANQUETS

MUNDIAL PALACE

COBERTS DESDE 3'50. — RESTAURANT INSTALAT FRENTE AL MONUMENT DE COLON. — TELEFON 763. — BARCELONA

Tots els dies de 12 a 3 concerts. — Els divendres plat del dia sopa BOUILLEBAISSE. Dissapte menú corrent i vegetarià. — Gran menjador per a 500 còmensals. — Esplènida il·luminació. — Servei esmerat. — Cuina selecta. — Perruqueria i banys.

LA VAGA DE L'ART FABRIL

SINCERAMENT

El conflicte de l'Art Fabril ha arribat al seu punt àlgid. Perllongar-lo més seria donar un salt en l'abim misteriós. Cal, doncs, que la situació s'aclareixi d'una vegada.

Els obrers tenen fins ara la simpatia de l'opinió. La seva actitud correcta i serena els ha sumat moltes simpaties. Es molta la gent que comprèn les intransigències tingudes fins ara i que veu amb admiració el camí que han seguit els vaguistes. Amb 60 mil persones en vaga i no ha sofert en lloc cap alteració notable l'ordre públic. S'ajunten amb ells alguns milers més, i tampoc és alterada la pau. Es senzillament admirable.

Però les circumstàncies varfen. El govern fa unes proposicions als obrers que solucionarien el problema d'una manera honorosíssima, per medi d'una transacció en la qual els obrers guanyarien bona cosa de lo que demanen. El govern ofereix reglamentar d'una manera ben terminant el treball de les dones i els nois; decretar la jornada màxima de 10 hores, amb els diumenges i festes dites de precepte, i un tant per cent d'augment en els preu-fets, a fi de que amb la pèrdua d'hores no hi

hagi pèrdua de guanys. Creiem la fórmula acceptable.

Perque ara no's tracta de promeses més o menys aleatòries, sinó de dur a la pràctica aquests extrems per medi de decret que, extès desseguida, començaria a regir a primers del mes entrant. Si's tractés d'una promesa de llei per a quan les Corts s'obrin, podrien dubtar els obrers. No sabríem quàn s'obriràn, ni qui les obrirà. Podria caure aquest govern i un altre no's recordarà de res. Però la fórmula actual és prou clara per a que s'accepti sense vacilacions. No fer-ho seria perdre les simpaties de l'opinió i contraure una responsabilitat formidable.

Ara lo que deuen fer patrons i obrers és no deixar-se dur per mals aconsellats, per intransigències i amors propis funestos. Vagin a la pau, que no dubtem tots desitgen, car els obrers deuen pensar que amb una solució ràpida i favorable, els queda la societat forta per a fer respectar els drets adquirits. Que amb una dèrrota, encara que honrosa, la desfeta de la Societat és un fet.

Es aquesta la nostra opinió sincera.

tracta, ha municipalitzat els serveis d'aigües, enllumenat per gas i electricitat, ampliant aquest últim molt recentment; matadero, telefons, suministro de fuerza hidrónica i aprofitament de les materies recullides en la llimpessa pública, convertint-les en substancies fertilitzants; ha suprimit els antics *paill-closets*, establert bany per als alumnes de les escoles, intervingut amb son capital a les obres del canal, construït cases per a obrers i plantejat en 1901, al finalitzar la concessió a la Companyia de Tramvies, la municipalització d'ells.

Liverpool, apart els serveis d'aigües, sanitaris i d'urbanització, no descuida els seus *artisans* de penells i va amortitzant el capital que deu a la Companyia que explotava els tramvies.

Birmingham ha desenrotllat les iniciatives de Mr. Chamberlain municipalitzant l'abastiment d'aigües i enllumenat per gas; compta amb millers de cases per a obrers; atant el seu Consell Municipal les millors sanitaris; compta amb el seu Birmingham Street, acometent importants empreses d'urbanització i té en camí de conversió en municipals les línies de tramvies concedides a particulars.

Leeds explota amb benefici l'empresa tramviaria, com també s'explota a Huddersfield, que en 1880 logrà obtenir la *Huddersfield improvement Act*, i a Sheffield, Newcastle, Nottingham i tantes altres.

Edimburg, a mitjans del passat segle, va acometre la municipalització del servei d'aigües, que revesteix igual caràcter, a més de les ciutats ja citades, en les d'Aberdeen, Bradford, Cardiff, Doolia, York, etc., etc. St. Helens fou la primera ciutat en establir *Waterworks* municipals.

Birkenhead té organitzat un servei de vapors entre dita vila i Liverpool. El Consell del Comtat de Londres, creà el *Works Department* per a l'execució directa de certs treballs sense sotmetre'ls a contracta. I per a acabar aquest apunt es dutes a recordar que segons Maitbic de 303 ciutats angleses, en 1898, 268 ja tenien municipalitzat el *supply* d'aigua potable.

Mes, com aquest punt es com diem el més interessant per a nosaltres, deixem per a altre article tractar de l'estudi de la municipalització del servei d'aigües en les grans ciutats angleses.

La municipalització dels serveis públics avui sola la combaten els que veuen com se perd l'ocasió de obtenir interessos fabulosos per als seus capitals i no estan interessats en la bona marxa de l'Administració Municipal.

A LA MEMORIA D'UN FILL ILUSTRE DE REUS

Nostre confrare barceloní «El Noticiero Universal» publicava ahir un bell recordatori dedicat al malaguanyat poeta reusenc, en Joaquim (Meris) Bartrina, amb ocasió de complir-se ahir el trenta tres aniversari de la seva mort. Amb molt gust el reproduim:

«In memoriam...
Joaquín M.ª Bartrina

En el dia de hoy, día 6 de agosto, se cumplen treinta y tres años de la muerte de uno de los más originales poetas españoles: Joaquín María Bartrina.

Después de una vida de desdichas pasada entre ansias de ideal, de verdad y de progreso, extinguióse aquel cerebro feoando en lucha constante con la realidad impura, avasallado por su amor a la naturaleza y a la vida y por la coñezón constante de escudriñar, todo, de descifrar todos los misterios, de descubrir todas las verdades que contaban con las negruras del pesimismo su espíritu poderoso.

Fué Bartrina el más profundo de los poetas del renacimiento catalán y el único poeta escéptico español, según hizo constar el maestro Menéndez y Pelayo. No obstante, el escépticismo de Bartrina no era lo que por tal entienda la mayoría de las gentes. No era irreligioso, ni era ateo. Era un hombre atormentado por las ansias inextinguibles del saber, por un afán de sabiduría que no puede ser humano satisfacer. Grete en todo y la vida, constante le atormentaba. Ni la ciencia podía satisfacerle, ni su inquietud se calmaba con la fe.

«Todo, todo lo sé», exclamaba orgulloosamente ante las conquistas científicas que le daban la razón de todos los fenómenos materiales. Y un momento después confesaba en una de sus más admirables poesías:

Mas ¡ay! que cuando exclamo satisfecho «todo, todo lo sé», en mi interior, dentro del pecho, un algo, un no sé qué.

Porque Bartrina fué un trasunto fiel de nuestra época. Su vida fué la lucha constante entre el deseo sin límites y lo limitado de nuestra inteligencia. Sus versos expresan siempre la constante lucha entre el ideal soñado y la realidad que nos encadena, las aspiraciones irrealizables, las ansias del idealismo, las esperanzas y los desencantos, las creencias y las dudas, cuanto queña

nuestro espíritu y cuanto encadena nuestra existencia. Fue un gran soñador como un gran poeta que era, pero fué al mismo tiempo un gran protestario, un eterno fastigador de todas las miserias humanas, de todos los egoísmos, de todas las desigualdades, de todos los convencionalismos y de todas las impurezas de la realidad. En todas sus composiciones hay un grito de protesta, una furibunda diatriba. Y no son sus ataques y sus protestas, declamatorios, ampulosos, grandilocuentes. Todo lo contrario. Son terribles las gajozas que desgarran la carne, alfilerazos que penetran en lo más hondo. Era un incomparable ironista, con una ironía sutil y despiadada como la de Heine, con el que tenía muchos puntos de semejanza.

Dejó sólo dos libros, su colección de poesías *Algo y sus Obras en prosa y verso*, seleccionadas por don Juan Sardá. Pero pocos escritores con tan poco extensa producción han llegado de tal modo al alma del pueblo ni han logrado popularidad tan grande. La mayor parte de sus pensamientos en verso, ligeras notas de apariencia, encerrando los más profundos pensamientos, que en sus versos amorosos y dadas, acoerbas ironías y gritos de indignación, expresados en vibrantes improvisaciones, se han popularizado y se han hecho inmortales repetidos por las generaciones.

¿Quién no recuerda aquella célebre fábula de los tres infamosos que acuerdan que nada existe fuera de la gota de agua donde viven? ¿Y los siguientes originales cuatro versos?

«¿Qué escándalo ha precedido a la invención del vestido? ¿Y qué delitos tan graves a la invención de las llaves?»

Una de sus más hermosas concepciones no pudo Joaquín María Bartrina escribir. Le sorprendió la muerte. Pero pocos días antes de morir la explicó al que fué un amigo, el gran poeta Jacinto Verdaguer, que le dió forma hermosísima. La mayor parte de mis lectores recordará la poesía seguramente. Es una fantástica leyenda de amor. Un doncel ofrece a su amada, en prueba de su cariño, traerle lo que le pide. «Quiero el corazón de tu madre», responde la mujer. «Loco y ciego de pasión el enamorado llega a su casa, clava en daga en el pecho de su madre y le arranca el corazón. Con el horrible envoltorio se

La municipalització dels serveis públics

Per a donar una idea de l'extensió que alcanza en Europa la municipalització dels serveis públics, quina bandera nosaltres defensem per a combatre el monopoli de les aigües contra els negociants i els falsos redemptors del poble, ens proposem publicar alguns dades i notícies de les principals nacions, començant avui per Anglaterra.

A Anglaterra, Glasgow té municipalitzat: el servei d'abastiment d'aigües potables des de 1860, extenent-lo cada dia més i més; el d'enllumenat i calefacció per gas; el d'enllumenat elèctric;

el de tramvies arrastrats per força animal i elèctrics (exemple de municipalització molt digna d'estudi per les circumstàncies en que s'establí); el de matadero; el de telefons urbans; el de rentadors públics; la construcció de cases per a obrers; asils nocturns; la *Family House*, en que's recullen durant el dia els fills d'obriers i obreres viudots, mitjans una petita quota setmanal; el de clavagueres i sanejament, etc.

Manchester, la ciutat que dona nom a la celebre escola económica tant poc favorable a les tendències de que's

ENOFOSFORINA

Reconstituïent el més eficaç i ràpid per a les convalescències i agotament. Retorna l'apetit, el benestar i l'alegria. És tònic cerebral perquè remineralitza la **MATERIA GRIS** donant-li vitalitat i energia.

Se ven a tot arreu i a casa de l'autor:

Arraval de Santa Agna, núm. 80; 1

Farmacia Nova de N. Batalla - Portal Jesús

Farmacia Serra

REUS

VIDRES PLANS

VIDAL GERMANS I C.

Martí Napolità (Alcañiz)

REUS

IBARRA i C. Stat. en Cmta. **SEVILLA**

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a València, Alacant, Cartagena, Almería, Màlaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina, Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril Corunya, Ferrol, Ailés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. — Servei ràpid eventual per a Galícia i Nord d'Espanya amb escales a València, Alacant, Màlaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solament 14 dies en el viatge. — S'expedeix coneixement directe per a Larca i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor "Luarca núm. 3", i per a Dunberque als vapors de la Companyia Francesa "Dennia i d'Anzin".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya

Per a Cette i Marsella

Agost 7 Vapor Cabo Nao
" 14 " San Martín
" 21 " San Vicente
" 28 " Toriñana

Agost 8 Vapor Cabo San Vicente
15 " Toriñana
22 " Peñas
29 " Corona

Setembre 4 " Peñas

Setembre 5 " San Antonio

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En **MARIAN PERES**. - Real, núm. 32. - Telefon núm. 45

POLVO NOËL

ANTISEPTICO

ESCUICIDOS DE LOS NIÑOS ESCALDADOS
SUAVIZADOR DE LA PIEL
EVAJADOR DE LOS OJOS
PARA VISTOS VIEJOS Y OJOS VIEJOS
PARA DESPUESA DEL AFEITADO

Pots a 0'35 i 0'50 pessetes i pot metall luxe a 1'25. De venda en Farmacies i Droguerias

DISPONIBLE

EL BRUCH

Domicili social: Concepció, 14.

REUS. L'unió fa la força

Fi de l'Associació. — L'Associació EL BRUCH, permet crear i constituir un dot per als fills, una herència per a la família i, en particular un capital per a matrimoni que pensin en el dia de demà en que la soletat d'un dels dos pot causar-los la misèria. Els sollicitants deuen tindre en compte que sols abonant en els quatre primers mesos del seu ingrés una módica quantitat per a gastos d'administració, podrán assegurar un capital de 1.000 a 50.000 pessetes a base del verdader mutualisme.

Pólices pagades fins a la fetxa 12, havent desembolsat 235'70 i cobrant els seus hereders 4744'00 pessetes. Quotes assegurades 1.293, formant un Capital inscrit de 1.293.000 pes.

(Anunci aprovat per la Comissaria General de Segura)

La correspondència al Director General de A. Bletobaldrich